

ללא בעלות יציבה.

הוא לא טמן את ידו בצלחת. הגיש חניכה בעלות לירדנים; המבולות הנוכחיים אינם טבעיים, יש לסלקם. הירדן זהה וזהה גם בקרב חלק מסוריה. חוסנם הצליח ע"י תביעה זו להסיר את דעת הסורים לחסן מה אולם הסכם זה חסנו ובינתיים כבש לו אויבים נוספים: האנגלים הירדנים. אולם שישקלי מכה את עצמו איש ברזל; אך הוא ידא כדור מתקשים.

עבדאללה אל-פלח שעזב את הירדן וגלה למצרים לאחר ריב עם גלאב באשא, מפקדו בלבנון הערבי, מתכה אף הוא להזדמנותו. אל-פלח, אחד הקצינים המוכשרים ביותר של הלגיון, היה איש המלך עבדאללה. הוא נתקבל ללגיון כסוראי. עם יחס מיוחד על פי המלחמה המלך, אך עלה בדרגה הודות לכשרונו.

עם התחלת המלחמה בארץ ישראל היה ברורה מציאות העולה עם טוסה, לדרגת לויטננט-קולונל (סגן אלוף). הוא גיבל את השירות על הסכם שביתת הנשק בירדן ונקרא בפי משקיפי או"ם "הלגיונר של המלך דוד". עם חתימת חוזה שביתת הנשק מונה מפקד ירושלים העתיקה, אשר לא לפתח בדרגה. הוא ביקש ממלך העלה אך נתקל בסירובו המוחלט של גלאב. הוא עזב את הלגיון, נסע לקהיר, שם נירסם גיליים מרשימים על השפעתם של הקצינים האנגלים על הלגיון. הוא גילה כיצד רצה לפתח בהתקפה נגד הישראלים, לעזור למצרים הנלחמים בנגב, אך קיבל הודעה הפוכה.

בכל זאת הוא נחשב לטוס ישראל. אין שום סיבה מיוחדת לא יחסים איתו איש שכבר חתם פעם על הסכם עם ישראל, על הסכם שוני ואם טלאו אמנם מתכוון לכוח לידי הסכם עם ישראל, הרי שאל-פלח הוא המועמד הרצוי ביותר לעשות את המלאכה. כל ענין הקשר נגד המלך עבדאללה יוסר ממנו בקלות ורעבר למופתי, איש הכליבו של המדינות המרכזיות.

דודי מנחם מטפאדק דומה בעינינו במהותו לפרש שעלה על סוס פרוע מתוך התרברבות ועתה חתמים לרדת נמנו. אולם בושחו גם מהולה בפחו משוט — אם יתור בו מירדשוואני תלצאנה מלאה של מפעלי הנפט ילך באוחה דרך בה נשלחו רמטארז וחבמנה.

ואמנם סבלו זו המורה ביותר. חברי הגבליים שאמנו בו עד עתה ומתחילים לדרוש שינוי עמדה. כאשר רצה לשלוח לשי שבועיים אולימיטטום לבריתים לחדש את השיתוף. לא יכל היה לאסוף את הנפץ הדרוש לקבלת החלטה בבגליים, נאלץ לרדת אצו מלחמה אבולטימטום משך שלוש ישיבות.

לעומת בעלי האחריות היושבים במגליים, וזמנו והזמן לפעולה וחוסה להפעלת מיתקני הנפט ע"י האיראנים. עצמם, במשך השבועות האחרונים הרגישו האיראנים בקשיים רבים עקב הפסקת תשלומי תורת הנפט, אך אינם מוכנים עתה לוותר על דרישותיהם. ההלאמה המוחלטת של המפעלים הועמדה בפניהם כתרופה לכל צרותיהם והצלה מעוניים האיום. אם לאחר הפעלת המיתקנים ע"י האיראנים לא יבוא השינוי הגדול המבטיח, יהיה האשם, כמובן, ראש הממשלה. לראש הממשלה אשם יש סוף אחר במרחב: קלע פלדה.

מטרת הרצח

המטרה הליך הגדול אשר כל ההתנגשות, בעבר העתיד, הם חלק ממנו?

לפני 40 שנה גולד במרחב, שהיה אז משועבר לכוני העותומני, הניצוץ הגדול לאחר את ארצותיו במדינה ערבית גדולה אחת. הדגלים ברעיון זה, מתחרות צבאיות ואזרחיות, מצאו את הסמל הני לתנועה בדמותו של האמיר פייצל, בנו של השריף ממצב. פייסל היה איש המלהיב את הדמויות, אציל בהופעתו. נאמניו האמינו ששכיבו יתלכדו העמים הדוברים ערבית, מתעלת סורק עד לגבולות פרס.

שיאיה זו חוסלה בשעה שהאנגלים נתנו על חוזה השני עם הצרפתים, במלחמת העולם הראשונה. שחילק את המרחב לאזורי השפעה אימפריאליסטיים. המרחב חולק למדינות קטנות אמנם בסוגו הצרפתיים ואחרים האנגלים, מעמדה אחר עמדה, וכל ארצות המרחב וכו לצמצום ולהכרה רובן גם למעשה. אולם בינתיים נוצר מעמד של שליטים שהיו מעוניים בקיום הארצות הקטנות.

מיטב הנוער הערבי עודו דוגל ברעיון הציחה המאוחד. כל פעולות הטרור והתרות, ביועין שלט ביועין, לקראת מטרה זו, חק לאורה מקבלות הן משמעות אמיתית.

במציאות אין הדבר פשוט כל כך. גם תנועות המתעוררות ודגלות בחלקן במטרות מצומצמות יותר — איתוד שתי מדינות, איתוד חלק המרחב, או גם שינוי המשטר הקיים במדינה אחת בלבד. האיזור שורץ סוכנים, גנבים וחוגים פועלים בשם האנגלים, הצרפתים, האמריקאים, הרוסים; שוכרים תועמלנים, מפיצים את רעיונותיהם. האנגלים משתדלים לשכנע את הערבים כי מוטב להשאר תחת חסותם הצרפתים משתדלים לשמור על עמדותיהם האחרונות, לרכוש שוב אחיזה בלבנון ובסוריה, למנוע והתמסרות התנועה הלאומית הערבית (בעזרת מצרים) אל מושבותיהם באפריקה הצפונית, האמריקאים, שהם חדשים במרחב וטרם התרגלו לכל תקלותיה, מפיצים באופן סתמי את תורת הוולאר, הקוקה-קולה ואחת העמים בחסות האמריקאים. אילו הרוסים מפיצים את תורתם הפשוטה: השתלטות הקומוניסטים בכל הארצות וליכוון בפרוציה של רפובליקות סובייטיות מדהביות.

כל המדינות האלה נתקלות בקשיים גדולים. אין להן מספר רב של סוכנים הדוברים ערבית, המכירים את הערבים. ישנה רק מדינה לא-ערבית וזאת שיש לה אוצר בלום של כוחות כאלה: מדינת ישראל. אולם מדינת ישראל, המעונינת במהפכה זו יתור מכל מדינה אחרת, באשר תקבע את מדינה אינה קיימת במרחב בבל. היא מפלגת משא ומתן בארצם. בארצם, בטרחה העולם. היא אינה קיימת בקהיר, בירושק ואפילו בשכם.

תולדה זו מקרה לא בוזר אנשים מוצאים. מקרה בעובדה פשוטה שאין מדינת ישראל יודעת מה מטרותיה במרחב. ברור שהתנועה לאיחוד המרחב, כשהיא מכוונת נגדה, מהדה לה טכנה איומה. התנתחות כזאת היסלה בשערו את מדינת הצלבנים, כששליט אחד, צלאח אדין, השתלט על המרחב. אולם ייתכן מאד שיש כבוז המדינה ללכד טביבה כוחות רבים בב המדינות, אם הצליח לבש מטרות בירות; איתוד מרטיב, בעל משטר תברתי מתקדם, שיתאם את שאינווח העמים והמדינות. בהעדר מטרה מוצהרת כזאת עלולה המדינה לאיחוד וזרכבה, לעמוד בפני התפתחות ששוב לא תוכל להשפיע עליה.

מחנה וזולה עצבית. אך אין כמעט איש בין המדינאים הערבים המאמין כי אמנם טרופה ועתה של טלאו, "הוא משועב בדיק כמנון", הם אחרים. הוא רצה שהאנגלים יצאו.

אולם כאשר הוכתר טלאו, אחרי מות אביו, למלך-הירדן היה ברור למעשה כי עם העלם של עבדאללה נעלמה גם סיבת שנאתו של טלאו לאנגליה. צה"ג, התלחשו בשוקי דמסק הניד העתיקה, יעשה טלאו בדיק מה שאביו עשה. והוא גם יעז יתור — הוא יתחם על חוזה שלום עם היהודים. מחושים אלה הגוימים בחרו, מאחר שטלאו חלף בהעצקת בריטניה ומוקף שכנים הרצים לספח את הירדן. בריח עם ישראל (במשלכה אנגליה) תבטיח לו יציבות בבולחה לאנגלים בסיס יציב עוד יותר. הסכנה הסוכנה בכך תהיה הכרתו כבוגר, מועד לכדויו הצדק הערבי.

נמר זין ביום גלאב באשא היה גאיש אשר טעל למעשה את פעולותיו של טלאו תקבץ לו קו — אותו גלאב שטלאו מיסה לרצח לפני זמן לא רב. מאז טיפה גלאב ללגיון הערבי בשנת 1930 בדרגה מייבור, הפך לסמל השלטון הבריטי מעברו המזרחי של הירדן. לפני הצטרפותו ללגיון עבד בשורות הפוליטי העיראקי בין השבטים הברואים לארץ הגבול עם סעודיה. בעבר הירדן מלא חפקד ורצה בעזרת 150 ברואים שגוייסו במיוחד למטרה זו ללגיון.

עד אז היה הלגיון מורכב מתושבי הכפרים הערבים בעבר הירדן ועסק בעיקר בהגנת הישובים. גלאב הקים מחלקה חדשה מצויחה במכוניות משודרות לסירות וזכים במדבר. בטל מיוחד למחלקה זו, הכניס את הכפייה המשובצת לבזארום שהומוגה אחרי כן בכל הלגיון הערבי. הוא הצליח בתפקידו במידה ניכרת ואנשיו מעריכים אותו מאד. בשבלם, אברזיק * הוא הכוח העליון, שני רק למלך. לעומתם, רואים אנשי האינטליגנציה את גלאב כחכם על כבודם, בכל מביש המזכיר להם כי הירדן היא הארץ היחידה במרחב שעדיין לא השיגה אפילו זכר לעצמאות, התחליה בחסדי זרים.

פייזד איבן ראוי המך והאמיר עבדול-אלידה הם שליטי עיראק, שנותה של הירדן ואחורה במשפחה ההאשמית, שהיא גם אחת מראשיות הגדולות של גלאב באשא. כל זמן שעבדאללה היה חי הוא נחשב כבכור המשפחה, הראוי לכבוד מיוחד, אולם עתה מבטיים העיראקים על הירדן כעל קרוב עני. לטובת אותו קרוב עני, יש לספוח לעיראק, להבטיח לו את עזרתו ופרו בסיונו של הקרוב העשיר, ואת זאת לא רוצה אנגליה.

כי עדיין זכור היטב לאנגלים כיצד הפכה עיראק בשנת 1941 מארץ תחת חסותם הגמנה אותם בכל הזכויות האפשריות לנקודת סכנה בעורפם כאשר ראשי עלי אלקלאני ראש ריבוע זהוב, האירגון הקיצוני, הכריז נגדם מר והשתלט על בדרו. אם תסופח ממלכת הירדן לעיראק, תאבד אנגליה את הבסיס הבטוח היחיד במרחב (בגלל היותו תלוי באנגליה תלוח כספית) לארץ אשר אמנם יש לה בה זכויות ובסיסים אך מסוגל להפוך לאויבת תוך זמן קצר ביותר.

בעוד שנה וחצי, יגיע פייזל השני, מלך עירק הינוקא, לגיל בגרות ויוכתר מלך. אם תחלטה המלכת ע"י צירוף הירדן תהיה גם לאחר הכתרת פייזל העוסקה לעצור עבדול איללה שהתרגל במשך 12 שנה כהונתו לכבוד היתן למלכים בלבד. אם כי כמה מבין תושבי הירדן מתנגדים לתוכנית ספוח זה, אין בכך סכנה רבה לחיינו של עבדול-איללה, הרבה הרעיון. אולם טלאו לא יתור על מלכותו ומאחוריו נחמדים האנגלים עם כל השפעתם בכסף, כוח ואקדחים שכירים.

המלך פארק מעונין אף הוא בירדן, שאינה מעוררת תאווה משפחתית בלבד. בקהיר גרקמות מזימות אשר מטרתן להשליט את מרותה של מצרים על עמאן, שאיפתו העליונה של פארק, נאו החל להתמצא בעולטיקה של המרחב היתה להיות הערבי מסי ג המנהיג הרחמי הפוליטי של המרחב. ואמנם מצרים, בזכות גדולה, אוכלוסיתה ורמתה התרבותית הגה מסדנה טבעית על המרחב הערבי.

אלא שגם מצרים אכולה אותן המחלות והרקובן השרירים בכל שאר ארצות המרחב פארק לקח בחשבון כי שאיפותיו עלולות להביא לו שונאים רבים בארצות שהוא רוצה להיות להן סמל ואור מדרך. זהו דבר טבעי אך לא ספק, כך הבטיחו לו, יראו אנשים אלה לבסוף כי הלגיון מרבי שמצרים תעמד בראש העולם הערבי ופארק בראש מצרים. מלחמת החלוקה בארץ-ישראל נתנה לו את ההזדמנות ופארק, לבוש מדי פילומרטי, שילח את צבאו לשחרר את "עדם הגבורה הערבית".

המפלה האכזרית איכזבה את פארק קשות. הוא פנה שוב לעיסוקי האהבה שלו ולהלילול. אנשי הדת הקטנים במצרים עוררו בדרו את חמת העמלים מוכי והמלכות, והעם חדל לראות בו אליל. פעמים אחרות, בנאום הכתר לפתיחת בחי הנבחנים, הודיע פארק על רצונו לעמוד בראש המאבק על פינוי הצבא הבריטי ועצמאותה המוחלטת של מצרים. אולם הבטחותיו טרם התממשו. האנגלים השנואים על פארק נשארו בבסיסיהם והעם חמה על אדישותו של המלך המבלה בריבירה. אטיאס קחותה הרעה: פארק אינו אלא רודף תענוגות, משולל כל מצפון אנושי או חוש בושה, אינו מסוגל להנהיג אנשים.

גברי האחים המוסלמים ("פארק אינו ראוי להיות מלך") תלכו לוגשים צורה משכנעת ביותר. חרצים תעמולתיים ורעיוניים תלכו מכים שרשים ובשכבות העניות והמשכילות כאחת. כל קבוצה רעיונית בתרה בפארק כמטרה להצי קטרוגם (או גם לכדוריהם). הקומוניסטים רואים בו משעבר, האחים המוסלמים חרפה וכתם על הדת המוסלמית, הלאומנים מחשיבים אותו כשותף של האנגלים בשל אי פעילותו. ולכל אח מהקבוצות אלו מחסנים מכובדים של נשק וחומר נפץ.

אדיב אל-שישקלי הצליח, בקלחת זו, לשמור על עזרה. אמנם ניסו פעמים להתנקש בחייו, אולם מולו עצי ילו. כאשר החלה ישראל כמה חודשים אחרי בואו לשלטון בייבוש החולה, טראה הרוב כמחנה האלוהים לעבוד הנאמן שישקלי. כל אמצעי התעמולה שלו הופעלו והקיסם ספורה של רגש פטריוטי שדחה לפינה את המשברים הפוליטיים הבריטיים.

עם החזרת השקט בגבולות חיפש נושא אחד לריתוק החפיונות הטוריים. כי במשך 10 חודשי שלטונו לא השאנו תנאי החיים בחריה והפלאחים עדיין נחזים ברעב חרפה וכתם על הדת המוסלמית, הלאומנים רשבו בא הגורל לעזרת הקולונל גאה ההופעה: עבדאללה גרצת הירדן נשאר

בשרחו כלויטנטט בצבא הבריטי בצרפת, במשך מלחמת העולם הראשונה, נפצע גלאב באופן קשה בטורו. הפצע השאיר סימן עמוק והביא לו את הכווי, "אבו חניק" (בעל הסוסר).

בכל שעה לכל מטרה

להשכמה

לעבודה

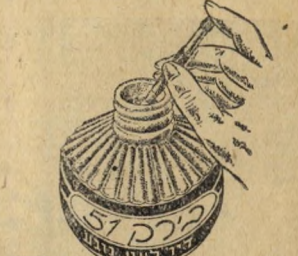

ולמנוחה

נטלי בית
קל-איק
המופיע

מרכז ספרים

לעם נובע במיוחד
ד"ר "בירק 51"

בירק 51